

Бранко Тошовић (ур.)

**Ћопићевско моделовање реалности кроз хумор и
сатиру**

Branko Tošović (Hg.)

**Modellierung der Realität mittels Humor und Satire
bei Branko Ćopić**

Ćopić-Projekt

(Reihe)

herausgegeben von

O. Univ.-Prof. Dr. Branko Tošović
(Karl-Franzens-Universität Graz)

Band 3

Ћопићев пројекат

(Серија)

уређује

проф. др Бранко Тошовић
(Универзитет „Карл Франц“ Грац)

Том 3

INSTITUT FÜR SLAWISTIK
DER KARL-FRANZENS-UNIVERSITÄT GRAZ
НАРОДНА И УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Бранко Тошовић (ур.)
Branko Tošović (Hg.)

**ЋОПИЋЕВСКО МОДЕЛОВАЊЕ
РЕАЛНОСТИ КРОЗ ХУМОР И
САТИРУ**

**MODELLIERUNG DER REALITÄT
MITTELS HUMOR UND SATIRE
BEI BRANKO ĆOPIĆ**

Лирски, хумористички и сатирички свијет
Бранка Ћопића
Die lyrische, humoristische und satirische Welt
von Branko Ćopić

3

Institut für Slawistik
der Karl-Franzens-Universität Graz
Народна и универзитетска библиотека
Републике Српске у Бањалуци

У р е д н и к   H e r a u s g e b e r
Бранко Тошовић   Branko Tošović

И з д а в а ч   V e r l a g
Institut für Slawistik   Народна и универзитетска
Karl-Franzens-Universität Graz   библиотека
Merangasse 70   Републике Српске
A-8010 Graz   Јеврејска 30
branko.tosovic@uni-graz.at   78 000 Бањалука
<http://www.gewi.kfunigraz.ac.at/gralis>   direktcija@nub.rs
www.nub.rs

За издаваче   Für die Herausgeber
Бранко Тошовић   Branko Tošović
Љилја Петровић-Зечић   Ljilja Petrović-Zečić

П р е л о м   S a t z
Бранко Тошовић   Branko Tošović

Л е к т о р и с а њ е   S p r a c h . K o r r e k t u r
Јелена Јањић   Jelena Janjić

К о р и ц е   U m s c h l a g g e s t a l t u n g
Далибор Панчић   Dalibor Pančić

Коректура и превод на   Deutsche Korrektur und
њемачки   Übersetz. ins Deutsche
Арно Вониш   Arno Wonisch

Ш т а м п а   D r u c k
Графид   Grafid

Tošović, Branko (Ур./Hg.). Топићевско моделовање реалности кроз хумор и сатиру / Modellierung der Realität mittels Humor und Satire bei Branko Čopić. – Graz – Banjaluka / Грац – Бањалука: Institut für Slawistik der Karl-Franzens-Universität Graz – Народна и универзитетска библиотека Републике Српске, 2014. – 520 с./S.

© Branko Tošović, Graz, 2014
Сва права задржана.   Alle Rechte vorbehalten.

ISBN 978-3-9503561-8-2   ISBN 978-99938-
(Institut für Slawistik der Karl-Franzens-Universität)   (Народна и универзитетска
библиотека Републике Српске)

Садржај / Sadržaj / Inhalt

<i>Прегјовор / Predgovor</i>	7
<i>Vorwort</i>	9
<i>Општи гуо / Opšti dio • Allgemeines</i>	11
Branko Тошовић Ћопићев модел humora i satire	13
(Grac)	
<i>Књижевност / Književnost • Literatur</i>	83
Снежана Башчаревић Ћопићев смех властитој невољи	85
(Лепосавић)	
Маја Димитријевић У свету незлобивога смеха – хумористичка	
(Јагодина) прича за децу Бранка Ћопића	99
Милош М. Ђорђевић Зрели хумор у БАШТИ СЉЕЗОВЕ БОЈЕ	113
(Београд)	
Валентина Милекић Хумор и меланхолија у Ћопићевим романи-	
(Бањалука) ма	123
Снежана Милојевић Хуморно као стратегија индивидуализаци-	
(Прокупље) је, или свет из визуре деде Рада	135
Snežana Paser (Vršac) Humor u poeziji za decu Branka Ćopića	151
Vildana Pečenковић, Кomični hronotop u romanu	
Nermina Delić (Бићац) NE TUGUJ BRONZANA STRAŽO	169
Оливера В. Радуловић Ћопићев осмех кроз сузе	179
(Нови Сад)	
Jelena Ratkov Kvočka Humor i elegija, fantastika i ironija u pesma-	
(Sremski Karlovci) ma u bajkama Johana Ludviga Tika i Branka	
Ćopića	193

Maја Savić (Novi Sad)	Od humora i tragike ka paradoksu u zbirci POD GRMEČOM Branka Ćopića	211
Ikbal Smajlović (Zenica)	Ćopićev koncept humora i priroda satire	225
Снежана Шeвић (Буковар)	Ћопићев хумор као вид јунаштва пред животом	233
<i>Језик / Jezik • Sprache</i>		243
Bernes Aljukić (Tuzla)	Humor i strukturalna višeznačnost na morfo- sintaksičkom nivou u djelima Branka Ćopića	245
Илијана Чутура (Јагодина)	Ауторске дидаскалије као елемент хумора у Ћопићевој прози	255
Zrinka Ćoralić, Mersina Šehić (Bihać)	Frazeološke osobenosti prožete humorom u romanu MAGAREĆE GODINE Branka Ćopića	269
Ивана Маринковић Мандић, Јована Јовановић (Београд)	Глаголи говорења као носиоци хумора у делима Бранка Ћопића	283
Наташа Миланов (Београд)	Религијска и квазирелигијска лексика као извор хумора у делима Б. Ћопића	299
Горан Милашин (Бањалука)	Језичке особености хумора као важног чиниоца у обликовању лика Мартина Пеулића (лингвостилистичка анализа)	315
Јованка Милошевић (Београд)	Глаголи говорења као извор комике у Ћопићевим делима	329
Марина Спасојевић (Београд)	Ћомизам антропонима и когномена у делима Бранка Ћопића	347

Prilozi / Prilozi • Beilagen	361
Књижевност / Književnost • Literatur	363
Sofija Kalezić- Đuričković (Podgorica)	Nastavno proučavanje romana ORLOVI RANO LETE 365
Марија Тодорова (Хонг Конг / Скопје)	Јежурка Јежић добија нови дом 377
Језик / Jezik • Sprache	385
Милан Ајдановић (Нови Сад)	Ћопићево портретисање човека 387
Слађана Цукут (Бањалука)	О употреби допунских везника у српском језику и њихових еквивалената у бугарском језику на примјерима приповједака Бранка Ћопића (српско-бугарске језичке паралеле) 397
Nataša Kiš (Novi Sad)	O nekim specifičnostima upotrebe prideva u pripovetkama Branka Ćopića 407
Ивана Лазић-Коњик (Београд)	Неки лексичко-семантички и стилски аспекти употребе глагола кретања у Ћопићевом приповедању 417
Соња Ненезић (Никшић)	Зооними у БАШТИ СЉЕЗОВЕ БОЈЕ 433
Marijana Nikolić, Indira Šabić (Tuzla)	Stilistika (struktura i kompozicija, stilski postupci i slojevi, tropi i figure, ekspresivnost i izražajnost, dijalog i monolog, upravni i neu- pravni govor) 445
Ana M. Petrović, Vladimir M. Vukomanović Rastegorac (Beograd)	Osnovne sintaksičke odlike Zmajevog i Ćopi- ćevog pesništva za decu – pokušaj poredbenog pristupa 457
Милица Стојановић (Београд)	Категорија именица nomina attributiva у БАШТИ СЉЕЗОВЕ БОЈЕ 477

Miodarka Tepavčević (Nikšić)	Neke morfološko-sintaksičke karakteristike imeničkih i glagolskih leksema u djelima Branka Ćopića	495
Arno Wonisch (Grac)	Ćopićevi tekstovi na njemačkom jeziku – sudbine riječi, knjige i ljudi	509

Марина Спасојевић (Београд)

Комизам антропонима и когномена у делима Бранка Ћопића*

У раду ће се анализирати антропоними и когномени (надимци) који изазивају комични ефекат у делима Бранка Ћопића. Грађа је ексерпирана из романа *Орлови рано лете*, збирке приповедака *Башта слезове боје* и збирке песама *Чаробна шума*. У литерарном делу име јунака може произвести посебан стилски ефекат, јер често садржи елементе оцне лика (учитељ *Паџрика* – по изразито црвеном носу, *Дане Дрмоћа* – по начину држања и облачења итд.).

1.0. Ономастичке јединице као део језичког система лишене су семантичког садржаја. Другим речима, оне само именују, не означавају. Међутим, у књижевном тексту оними (лична имена, надимци, патронимици, презимена, имена по мужу итд.), као елементи структуре уметничког дела, имају више функција и њима се преносе различите поруке¹. Избором одређених имена, надимака или презимена књижевни ствараоци, најпре, своје јунаке на овај начин идентификују, тј. смештају их у одређене оквире: хронолошке, просторне, социјалне, етничке, верске, културне итд. (уп. Јовић 1975: 133; Шимуновић 1976: 242; Пецо 2007: 329). Међутим, одређивањем за одређени номен или когномен итд. аутор може оквалификовати свога јунака, тј. указати на неке његове карактерне или физичке особине. Наиме, имена и презимена често могу бити обременења конотацијом – позитивном или негативном – а надимци скоро увек. Овакви оними функ-

---

* Овај рад је настао у оквиру пројекта 178009 Лингвистичка истраживања савременог српског књижевног језика и израда Речника српскохрватског књижевног и народног језика САНУ, који у целини финансира Министарство за науку, просвету и технолошки развој Републике Србије.

¹ Проучавање избора имена, форме њихове употребе (официјелно име, надимак итд.), њихове функције у књижевном делу, те топологије простора и радње, структурних одлика ономастикона литерарног текста (уп. Богдановић 2009: 5) може се посматрати као област ономастике тзв. књижевна ономастика (Шимуновић 1976: 241–252) и као област стилистике тзв. ономастистика (Јилић 2009: 86, нап. 16).

ционишу и као стилеми, те се њима могу постизати различити стилски ефекти (Катнић-Бакаршић 1999: 99; Јовић 1975: 133).

1.1. Антропонимима у стваралаштву Бранка Ћопића пажњу је пре тридесетак година посветио Живко Бјелановић у раду КОНОТАТИВНА ЗНАЧЕЊА АНТРОПОНИМА ЋОПИЋЕВИХ ПРОЗА (Бјелановић 1984: 177–198). Он је посматрао имена за мушка лица са структурног – творбеног аспекта, указујући на њихове конотативне вредности на релацији основа: суфикс и истичући улогу пишчевог локалног говора (западнобосански), односно богатство хипокористичко-деминутивних и аугментативно-пејоративних изведеница у ономастикону локалне средине коришћених за именовање његових јунака. Иако је непостојање податка о прозодијским карактеристикама лексема недостатак корпуса из књижевног дела, ипак се могу извести значајни закључци. На овом месту изнећемо Бјелановићеве закључке који су значајни за нашу даљу анализу:

Analiza konotativnih značenja antroponima Ćopićevih proza potvrdila je valjanost dosadašnjih saznanja da se u formiranju antroponimske varijante javljaju i na planu izraza i na planu značenja **osnova** i **sufiks** kao glavni jezični signali; da je značenje antroponima intenzivnije kad se izvođenje ostvaruje sufiksom bimorfemne (polimorfemne) strukture od već izvedene osnove; da je antroponimski znak, bogat značenjem pozitivnog ili negativnog predznaka, aktivan u formiranju značenja konteksta, odnosno da prima značenje od svog značenjskog okruženja kad sam nema dovoljno značenjske supstancije; da se antroponimi ne javljaju oštro podijeljeni na deminutivno-hipokoristične i augmentativno-pejorativne varijante već da zbog interakcije jezičnih i nejezičnih realnosti osobno ime može biti: **deminutiv**, i **deminutiv** i **hipokoristik** s podjednakim ili različitim kvantom deminutivnosti, odnosno **hipokorističnosti**, i **hipokoristik** i pejorativ s prevagom sad jednog sad drugog značenja, i **deminutiv** i **pejorativ** kad se javlja nesklad između jezičkog znaka i osobe koja je znakom označena, i **augmentativ** i **hipokoristik** kad je augmentativnošću istaknuta neka pozitivna ljudska vrijednost itd. te da se hipokorističko značenje ne osjeća više u antroponimima koji se često javljaju u ulozi pravog imena (Бјелановић 1984: 193).

1.2. С обзиром на Бјелановићеве закључке о томе да је за развијање конотативних значења важна творбена структура и контекст, као и да између језичког знака и нејезичке реалности не мора бити нужног подударња, ова студија је подстицајна и за даља, стилистичка проучавања Ћопићеве антропонимије. Иначе, антропонимија (имена, презимена, надимци итд.) заузимају значајно место у лексичкој структури Ћопићевог приповедања, што је показао Тошовић на корпусу од три романа и осамдесет приповедака (Тошовић 2012: 300–301). Неки од закључака јесу да су мушка имена једанаест пута бројнија од женских; срећу се различити хипокористички деривати, доминирају српска имена, а у мањој мери се срећу муслиманска имена; презимена се ређе користе од имена итд. Нарочита пажња употреби

овог лексичког слоја у насловима обрађена је у раду Тошовић (Тошовић 2013: 23–26).

1.3. У нашем раду посебна пажња биће посвећена комичним ефектима које је писац постигао употребом одговарајућег имена или надимка, односно контекстима у којима се то остварује. Као корпус, послужиће роман ОРЛОВИ РАНО ЛЕТЕ, збирка приповедака БАШТА СЉЕЗОВЕ БОЈЕ и збирка песама за децу ЧАРОВНА ШУМА. Осим тога што ће се дати инвентар антропонима и когномена² у Ћопићевим делима, овде ће се указати и на употребу одговарајућих онимских јединица као средстава стилизације.

2.0. У посматраним делима за мушка лица употребљено је укупно 138 имена, а број њихових појавница износи 1.626. Највише је ових јединица у БАШТИ СЉЕЗОВЕ БОЈЕ – 86, појавница 731, посесива 43: *Александар* (3), *Аћим* (8), *Бего* (2), *Бориша* (6), *Бранко* (3), *Бранчило* (1), *Баја* (2), *Буро* (4), *Василије* (16), *Васкрсије* (9), *Васо* (5), *Вачкоња* (11), *Вачкоњин* (1), *Веселин* (2), *Вид* (1), *Видак* (6), *Видаков* (1), *Вук* (7), *Вуков* (1), *Гојкић* (1), *Гојко* (1), *Гојков* (1), *Горан* (1), *Давид* (3), *Дане* (24), *Данин* (3), *Дедо* (7), *Дедин* (1), *Дуле* (2), *Душан* (10), *Ђовани* (1), *Ђукан* (3), *Ђурајица* (9), *Ђурашин* (1), *Ђуро* (19), *Ђурин* (2), *Его* (1), *Зија* (5), *Илија* (11), *Илијин* (1), *Јован* (1), *Јоваш* (15), *Јовашев* (2), *Јово* (16), *Јошан* (2), *Јошанов* (3), *Лазар* (1), *Лазо* (11), *Лазин* (1), *Лука* (1), *Љуба* (1), *Мане* (1), *Манин* (1), *Марко* (20), *Марков* (3), *Маџе* (1), *Маџија* (1), *Микан* (24), *Миканов* (1), *Милан* (1), *Миланче* (1), *Милаљо* (3), *Милорад* (5), *Милош* (19), *Михаило* (3), *Мјаило* (2), *Најолеон* (2), *Најолеонов* (2), *Никола* (4), *Ниџекања* (4), *Ниџо* (43), *Ниџин* (2), *Панџелија* (20), *Панџелијин* (1), *Панџо* (2), *Пане* (2), *Перајица* (10), *Перајичин* (1), *Пеко* (1), *Перо* (5), *Петшар* (10), *Петшрак* (30), *Петшраков* (3), *Раде* (123), *Радин* (5), *Радоје* (7), *Радојица* (2), *Рожљика* (19), *Рожљикин* (1), *Сава* (73), *Савин* (4), *Саватије* (1 пр.), *Савица* (2), *Сајан* (5), *Сајо* (4), *Сакан* (6), *Симо* (3), *Симин* (1), *Сјасе* (3), *Сјасоје* (4), *Сјанко* (1), *Стеван* (6), *Стево* (11), *Стојан* (1), *Тодор* (4), *Хусо* (6), *Чавлин* (1), *Чавлинов* (1), *Чедо* (1), *Руди* (1); потом у ЧАРОВНОЈ ШУМИ – 52, појавнице 144, посесива 4: *Ариф* (1), *Бил* (1), *Бране* (1), *Бранко* (1), *Васа* (1), *Вук* (1), *Давид* (1), *Досићеј* (2), *Ђоко* (1), *Ђуро* (4), *Жарко* (13), *Живко* (1), *Иво* (2), *Ика* (1), *Илија* (2), *Јан* (1), *Јанко* (3), *Јова* (1), *Јован* (2), *Јожа* (Велики) (1), *Јоца* (8), *Јоцин* (3), *Коле* (1), *Крла* (1), *Крум* (1), *Марко* (4), *Марков* (1), *Маџо* (1), *Мехо* (1), *Миле* (1),

² Ексерпирана су лична имена и њихови хипокористични и пејоративни деривати, који су посматрани као једна група (јер званично и хипокористично име није увек могуће разлучити), презимена, надимци, а посебно су издвајани хагиоантропоними. У обзир су, такође, узете само оне јединице које се односе на именовање човека, па су из анализе изостала образовања попут *Зука Зукић*, *Видран Видрић* и сл., као и јединице које се користе као имена животиња, попут *мачак Тоша* и сл. Присвојни придеви од ових јединица су засебно бројани.

Мирко (5), Мића (2), Мураї (1), Небојша (2), Њеїош (1), Павле (1), Паја (4), Пацко (1), Педро (1), Пера (3), Пеїар (1), Раде (4), Раїша (1), Раїїбор (1), Сава (3), Сима (8, Симин 1), Славко (2), Слободан (3), Срђан (1), Сїанко (1), Сїево (1), Трифун (1), Триша (36, Тришин 5), Чавле (1); и најмање у роману ОРЛОВИ РАНО ЛЕТЕ – 28, појавница 751, посесива 49: Алекса (17, Алексин 1), Васа (1), Глиїорије (1), Дмїїар (1), Ђан (1), Ђокан (1), Ђоко (56), Ђурђе (1), Еуїен (1), Иван (2), Јован (2), Јованче (308, Јованчеїшов 25), Јово (1), Лаза (3), Лазар (76, Лазарев 4), Лијан (56), Мајкел (2), Миле (1), Ник (45, Ников 2), Никола (7, Николин 11), Николеїїна (87), Николица (68, Николичин 6), Ницо (6), Осман-їаша (1), Пераїо (1), Пеїар (2), Сїево (1), Сїојан (1), Тодор (1).

2.1. Женских имена је четири пута мање – 33, а појављују се 264 пута, што представља више од шест пута мање појавница. Највише ових јединица је исто у збирци приповедака БАШТА СЉЕЗОВЕ БОЈЕ – 19, појавница 66: Анђа (4), Даница (1), Драїїна (9), Драїїца (1), Ђуја (3), Зиїа (3), Марија (1), Маријана (13)³, Марїа (3), Микача (1), Милевура (1), Милена (2), Милица (2), Миља (1), Сава (3), Савка (8), Совија (1), Сїака (2), Тривуна (7); готово упола мање их је у ЧАРОВНОЈ ШУМИ – 9, појавница 19, посесива 1: Анїелина (1), Зора (5, Зорин 1), Љиља (1), Мица (1), Пела (1), Рада (5), Рушка (1), Цана (1), Цица (3); а још мање у делу ОРЛОВИ РАНО ЛЕТЕ – 7, појавница 179, посесива 11: Лана (27, Ланин 3), Луња (132, Луњин 6), Марија (3), Марица (13, Маричин 2), Мери (1), Сїака (2), Сїевка (1).

2.2. Број презимена износи 56, а број њихових контекстуалних реализација је 171. Редослед дела по броју презимена је исти. У БАШТИ СЉЕЗОВЕ БОЈЕ посведочено је 45 презимена, појавница 126, посесива 7: Бабић (2), Балаћ (2), Бариловац (1), Бенић (1), Бранковић (1), Васиљевић (1), Векић (1), Веселица (9, Веселичин 1), Вилсон (7, Вилсонов 2), Вокић (1), Гончин (2), Дамјановић (3), Дайчевић (1), Декић (2), Десница (7), Дошен (5), Јазбец (11, Јазбечев 1), Јелачић (2), Јованић (1), Кеча (6), Кикић (само у посесиву 1), Колумбо (2), Краљевић (2), Кукољ (2), Корвин (курвин) (1), Лабус (1), Лорка (1, Лоркин 1), Медић (2), Миланчић (6), Мулић (20, Мулићев 1), Мунижаба (10), Ненадовић (1), Пајић (1), Рашеїа (1), Рашула (1), Сїарчевић (2), Терзија (1), Ђоїић (17), Хинић (1), Хиїлер (1), Хофниїер (Говниїер) (1 + 1), Чајавец (1), Чувида (1), Шкундра (1), Шїрбац (1); у ЧАРОВНОЈ ШУМИ – 9, појавница 11: Андрић (2), Баїић (1), Вребалов (1), Косїић (2), Оклобција (1), Поїовић (1), Ранковић (1), Тамбурија (1), Шїрбац (1); у ОРЛОВИМА – 5, појавница 34: Баїић (1), Бурсаћ (9), Поїовић (1), Скобељев (1), Ђулибрк / Булибрик (21 + 1).

³ Ово име се среће још шест пута, као и један посесив, али се односи на кобилу.

2.3. Не издваја се велики број надимака – 17, појавница 760, и 7 надимачких синтагматских спојева са конгруентним или падежним атрибутом употребљених 51 пут. У Башти се издваја 7 надимака, појавница 45, посесива 4: *Брко* (4), *Далмаџинац* (1), *Дрмогаћа* (11, *Дрмогаћин* 3), *Лисац* (3), *Цакан* (17, *Цаканов* 1 / *Цакањ* 1, *Цакан* 1), *Ошћадник* (6), *Чаруџа* (1); 4 синтагматска споја, појавница 20: *Велики Јово* (6), *Жалобиџни Ђуро* (3), *свешти Раде Лојовски* (5), *Цар (Душан)* (6). Иако заостаје по броју јединица надимака, роман ОРЛОВИ РАНО ЛЕТЕ предњачи по броју појавница – 6, укупно појавница 711, посесива 66: *Ваљушко* (20), *Вања* (47), *Мачак* (222, *Мачков* 25), *Паџрика* (31, *Паџрикин* 1), *Пошрк* (56, *Пошрков* 2), *Сџириц* (331 – са варијантама *Сџирикан* 1, *Сџирико* 2, *Стричић* 1, и придев *Стричев* 38); синтагматски надимачки спојеви – 3, појавница 31: *Николица с џириколицом* (9), *Црни Лаза* (3), *Вања Широки* (19). У Чаробној шуми издвојено је врло мало надимака – свега 4 и исто толико појавница: *Крекац* (1), *Накарада* (1), *Тишо* (1), *Ћојан* (1).

2.4. У посматраном корпусу употребљава се 20 хагиоантропонима⁴, а број њихових појавница је 46. Док писац у ЧАРОВНОЈ ШУМИ није посезао за оваквом лексиком, у БАШТИ СЉЕЗОВЕ БОЈЕ срећемо следеће јединице из овог слоја – 16, појавница 39, посесив 1: *Брчко-Прчко* (1), *Враћоломије* (2), *Гњаше* (2), *Дамјан* (1), *Ђорђе* (2), *Ђурђе* (3, *Ђурђева* 1), *Иђаше* (1), *Илија* (1), *Јован* (4), *Киријак* (1), *Кузман* (1), *Михаил(о)* (5), *Никола* (6), *Пеџар* (3), *Пеџка* (3) и детерминатив *Бојоносац* (3). У роману ОРЛОВИ РАНО ЛЕТЕ забележено их је знатно мање – свега 7: *Акакије* (1), *Лука* (1), *Никола* (1), *Панкрације* (1), *Панџелија* (1), *Пеџар* (1), *Пеџка* (1).

3.0. У експерпираним текстовима, као што је у т. 2.0. наведено, среће се низ мушких имена која су уобичајене јединице именослова и служе само за идентификацију. Таква су имена библијског порекла као *Илија*, *Марко*, *Павле*, *Јован*, *Пеџар*, *Алекса* итд. или словенског порекла: *Вук*, *Лазар*, *Славко*, *Живко*, *Јанко*, *Мирко*, *Бранко* (које се односи на самог аутора). Такође се јавља већи број двосложних имена или имена (надимака) хипокористичког образовања, као: *Сџево*, *Сима*, *Пера*, *Васа*, *Јоца* апотекар, дечак *Паја*, *Ђура*, *Миле*, *Коле*, *Мића*, *Раде* (дјед Раде Ћопић), *Крла*. Међутим, употреба неких од ових имена у одговарајућем контексту, нарочито у песмама за децу може произвести стилске ефекте на тај начин што они учествују у римовању. Удружени са поређењима и разним епитетима, ове онимске јединице доприносе појачавању комичног утиска. Такви су, рецимо, следећи примери:

---

⁴ Детаљно о стилској вредности овог типа лексике в. у овом зборнику рад Наташе Миланов, *Лексика која се односи на религију у романима Бранка Ћопића као извор хумора*.

Идући тако, бисшар ко овца, | уђе у шорбу Илије ловца (ЧАРОВНА ШУМА, 206). *Тражећи њездо, весела чавка | на љаву слети чуйавої Слав-ка* (ЧАРОВНА ШУМА, 207). *Ковач кује од ваздуха чавле, | љрејео се обећања Павле* (ЧАРОВНА ШУМА, 244). *Чишавої љарка чувар и љава | шо ши је љавом ујкица Сава* (ЧАРОВНА ШУМА, 236). *Пошребни: фењер, сабља и љушка. | Који су храбри, нек брзо хрле! | Адреса: | Прокої, | код чика-Крле* (ЧАРОВНА ШУМА, 251).

3.1. У грађењу комичног ефекта учествују хипокористик *Ика* (< *Иван*) и презиме *Вребалов*, начињено по творбеном моделу презимена на **-ов** раширених у Војводини, с обзиром на то да се радња смешта у Ердевик. Презиме се творбено и семантички доводи у везу са глаголом *вребати* и именицом *лов*: *Рођена куцо, | враши се кући, | нећу те више, | никада шући! | Моли те, куми, | шужної лика | Вребалов Ика | из Ердевика* (ЧАРОВНА ШУМА, 251).

4. Многи Ћопићеви јунаци из његових прича за децу познати су баш по свом скраћеном, хипокористичком имену – надимку, као воденичар *Триша* (< *Трифун*). Међутим, комични ефекат се добија у споју асоцијативне везе која проистиче из његовог занимања и фонетске сличности његовог надимка са *трицама*, које се у свом примарном значењу 1а. односе на један од производа млинарске делатности – мекиње, али могу бити и мрвице, труње (1б), док се у секундарном значењу ова лексема може односити и на безвредне ствари (2а) и безвредне људе (2б), што Ћопићу вероватно није било мотивација за именовање свога јунака. Његово официјелно име среће се само на једном месту, а 36 пута се употребљава хипокористик, од ког се 5 пута гради и посесивни придев:

Ви ли сће Трифун, овдашњи млинар, | иначе назван Триша (ЧАРОВНА ШУМА, 195). *А чича Триша, љосјодар млина, | сшарина сваком граїа и знана, | љре-красне ћуди, с навиком чудном: | свађа се с мачком свакоїа дана* (ЧАРОВНА ШУМА, 150).

4.1. На паралелну употребу пуног имена и његове хипокористичне, скраћене верзије наилазимо у више случајева. Обично се пуно име користи у нарацији, а скраћено у обраћању. Поред уобичајене употребе за исказивање блискости са саговорником (а), исто тако, може се исказати и ироничан или саркастичан став према саговорнику у одређеној говорној ситуацији. Тако, рецимо, на саслушању није уобичајено да се оптуженом за неки преступ (за „напад“ на старицу) обраћамо хипокористичним именом, а да уз то још додамо апозитив *јабуко моја*:

(а) *Сељак се заљега у Панићелију, изненађено љакне и скаче из кола.*

– *Ма јеси ли ши шо, Панио, јабуко моја, кумићу мој рођени?! Ошкуда баш ши овде? Нијесам те видио има добре двије љодине* (БАШТА СЉЕЗОВЕ БОЈЕ, 134).

(б) *Ми у љросшраној сељачкој соби нашеї шшоба саслушавамо Панићелију Вокића, омаленої бркицу из оближњеї села. Нашежемо се с њим ево већ од раної јушра, али вајде љосшићи не можеш. Неће, љас, нишшда да љризна, ља бої.*

– Хајде, **Пане**, јабуко моја, признај већ једном, немој паићићи и нас и себе — лијепо ја моли секретар штаба баталјона, Раде Чувида, бивши оиштински чиновник, али ознојени **Паншелија** само искоса зрики у сиров лесковац у Радиним рукама и домаћински пословно нијече (БАШТА СЉЕЗОВЕ БОЈЕ, 87).

4.2. Исто тако, када се жели указати на неку карактерну особину, користе се и официјелно и деривирано име. Уколико писац хоће да истакне значај, моћ, способност неког јунака, комизам се појачава чињеницом да је у основи имена зооним, као рецимо, употребом ономатопејског глагола *зарзати* и поређења са животињом у примеру:

Био је Вук [Рашећа] толико година жандармеријски фелџаба, и то код Швабе, код Аустрије, знаће тај добро и те лоповије око доконих најменика и безобразних жена. На њу гједову муку и бруку, исјричану појерљиво и са снебивањем, Вучина зарза јасно и задовољно као изуларена паријина (БАШТА СЉЕЗОВЕ БОЈЕ, 28).

4.3. У присном обраћању употребљавају се, поред скраћених, и деривирана имена, и то обично у споју са конгруентним атрибутуом *мој*:

Па гдје си ти, мој Радоје, што тебе нема? (БАШТА СЉЕЗОВЕ БОЈЕ, 48). Почнем ти ја, мој мили Радане, да живим само за своју душу (БАШТА СЉЕЗОВЕ БОЈЕ, 56). Буро Пајић, сеоско наклайало из Хашана, већ шрећи дан лежи у погдуму штанице. Осумњичен је да је у предизборној јужви сјјевао јјесму јрошћив владине јаршћје. [...] Зло и јоре, мој Вурашине. Ваља нам сјјевати јјесму за онога швоја јобратиша [...] Де, де, немој ти њу сад [...] Вурајица, ушочиће му једну (БАШТА СЉЕЗОВЕ БОЈЕ, 75). Кроз ошвор у јроваљеном зиду јровлачи се дуљачки командант Микан, а све уз јути јсује и замуцкује (БАШТА СЉЕЗОВЕ БОЈЕ, 105). Миканов брат Јоваш прејуцава се с јрујом усјаша (БАШТА СЉЕЗОВЕ БОЈЕ, 99).

5. Такође комични ефекат изазива употреба деминутива *Савица* за рођака Саву Дамјановића, некадашњег крадљивца ситне стоке, а под старост испичутуре и причалице, у примеру: *И тебе ће твој Савица јријазити и сваку ти пошћу указати, нећеш ти у мојој кући сиротиновати. Досћа си ти за свој бенашћој и свакојакој Саву учинио, ред је да ти се јеганћути пошћено одужим* (БАШТА СЉЕЗОВЕ БОЈЕ, 57). С друге стране, ефекте са примесом ироније, изазива и употреба имена *Саватије* за истог јунака: *Шта ја то чујем, Саватије, а?* (БАШТА СЉЕЗОВЕ БОЈЕ, 54).

6. Интересантан је дериват од имена *Бранко* – *Бранчило*, настао према именима типа *Момчило*, с једне стране. С друге, ако се узме у обзир говорна ситуација, у којој јунак треба хитро да оде некуд, могућа је асоцијација и наслањање и на име крилатог коња *Јабучила*: *Нашла се у сликара нека цркавица, исјоврашио и самарција заосћалу јару, јребројао се калајција, нешто набацио и гјед Раде, елем: обувај, Бранчило, ојанке, боцу у шаке ја у бирицуз, јо ракију* (БАШТА СЉЕЗОВЕ БОЈЕ, 49).

7. На фонетској основи заснива се хумор према народском изговору страних имена, која се подударају са опсценом, табуизираним лексиком из

сфере пробаве и секреције или табуизираним погрдним називима за женске особе:

Разјоварао је он чак и са сћрашним кошарским предстојником, јосјодином Говнићером (иако су сељаци изјоварали презиме Хофнићер), ја је жив и здрав остиао (БАШТА СЉЕЗОВЕ БОЈЕ, 66). А право да ти кажем, јада она бихаћка „Кула“, традио је, кажу, некакав Маиџа курвин (Корвин). Можеш онда мислити каква је (БАШТА СЉЕЗОВЕ БОЈЕ, 60).

8. У зависности од ситуације, према личном имену *Никола* срећемо деминутивно-хипокористичку изведеницу *Ниџо*, најчешће у споју: *мој сћриџ Ниџо*. Са негативном експресивном вредношћу употребљава се и пејоративни когномен *Ниџекања* за истог јунака: *А како си ми ти, рођени Раге? Како ваи Ниџекања, јања ли још јолиџику или се већ дозвао јамаџи?* (БАШТА СЉЕЗОВЕ БОЈЕ, 14).

8.1. С друге стране, аугментатив *Николеџина* користи се са позитивном конотацијом, да се покаже храброст, снага, херојство, величина уопште *Николетине Бурсаћа*.

9. Надимком се преноси емотивни став говорника или средине према самом носиоцу. У првом случају надимак је мотивисан физичким изгледом, необјективно, наравно, јер га је наденуо љубоморни друг: *Овај живоић неџе-ра је сама, | Зора шеџа с Мићом Накарадом* (ЧАРОВНА ШУМА, 356).

9.1. Такође, налазимо комични надимак деривиран од презимена Ђопић у стиховима: *Пољегајше, канџар ја убио, | ево нам се Ђоџан заљу-био!* (ЧАРОВНА ШУМА, 365).

9.2. Носилац комичних ефеката је и оним *Муниџаба*, настао по моделу презимена тзв. императивних сложеница, које у свом другом делу имају зоонимску основу: *Избечи се бркаџи наредник Муниџаба* (БАШТА СЉЕЗОВЕ БОЈЕ, 58).

9.3. Још један сложенички оним изазива комичне ефекте, а то је надимак дједовог камарата Дана Деснице – *Дане Дрмоџаћа*, коме је посвећена истоимена приповетка у збирци БАШТА СЉЕЗОВЕ БОЈЕ:

Придошлица само раџоборно дрмну својим широким јаћама и чукну на ошворене авлијске враџнице некаквом јозамашном џољаџом (65). Већ сјуџрадан јоказало се да је јосџ из Лике незјодне и џлахе нарави, и да је јоказује баш онда кад се сусреџи с каквим човјеком од власџи. Из чистџа мира истџјерао је из нашеџ дворџиџа сеоскоџ јољара Дану Терџију, а овај, увријеђено се јовлаче-ћи низ јуџељаџ у сћрџиџиџу, злурадо је завречао као да џлаџи чавке:

– Ехи, не зову шеџе џаџе џамо у Лиџи „Дрмоџаћа“. Дрмоџаћа, Дрмоџаћа! (67).

10. Писац је на прави начин умео да створи комични ефекат, користећи контраст заснован на чињеници да су нека имена резервисана за више слојеве, владаре, а да се сада срећу у сваком селу:

Бала, да ми је знаћи ко то дозвољава да се свакој рђи у селу даје краљевско име. Сваки дрући је или Пећар или Лазар, а већ се и Александри добрано зајалили (БАШТА СЉЕЗОВЕ БОЈЕ, 74).

11. Карактерним особинама веселост, причљивост, ведрина мотивисано је и презиме *Веселица*. Међутим, оно је у супротности са физичким стањем његовог носиоца, јер је инвалид:

Тих дана, гједу за ушјеху, а нама, гјеци, на радост, донијеће ти ђаво у нашу кућу брадашћо иконојисца скићиницу и, заједно с њим, просјака инвалида Сћанка Веселицу с његовом дрвеном ноћом (БАШТА СЉЕЗОВЕ БОЈЕ, 44).

12. На звуковним и сликовним ефектима заснива се комизам антропонима *Рожљика*, јер он идентификује и квалификује особу, коју писац представља следећим речима: *Пролазећи нашим крајем, Мулић је најчешће свраћао код мој кума Рожљике, једној бркашћој делије сћрашна погледа и крујне ласине* (БАШТА СЉЕЗОВЕ БОЈЕ, 82).

13. Веома детаљно нам Ђопић представља како је калајџија Мулић добио надимак негативне конотације *Ошћадник*:

Крстарио калајџија најјрије кроз она села ближе вароши, па чим најуни кола, он се враћи у „Ошћад“, преда робу и ојет у село. Познаћ је селацима одраније као калајџија, па се брзо навикоше и на његово ново занимање и прозваше га крашћо и јасно: Ошћадник (БАШТА СЉЕЗОВЕ БОЈЕ, 83).

14. Такође и фитоним у служби онима *Кукољ* ствара код читаоца ефекат негативне стилске вредности. Ово је назив за коровску биљку, која у свести говорника покреће асоцијације на нешто непријатно, непожељно⁵ и сл.: *Гркуће сћражар Весо Кукољ, још момак, и заљубљено лједа своју ловачку љушку* (БАШТА СЉЕЗОВЕ БОЈЕ, 87).

15. Иако само по себи хипокористично име *Јово* (< *Јован*) не може да изазове комични ефекат, у контексту у коме се употребљава, оно учествује у грађењу комизма, јер се указује на учесталост и уобичајеност овог имена, а диференцијација јунака о коме се говори постигнута је детерминативом *Велики*, који је мотивисан изгледом, тј. величином његовог носиоца:

Најменика смо мијењали скоро сваке године, обично о Ђурђевдану, али нам се најчешће дешавало да нам се у службу најангрчи баш неки који се зове Јово. Сваки дрући – Јово. Било их је који нису знали ни како им је презиме, али да се зове Јово, то већ зна, смећењак ниједан.

– Хајде, кад си Јово, ваљда ће сам граћи бој шаље к мени – мирољубиво је јоворио гјед, одмах тошов да йрими и тоја сћрмоглавца. За разлику од његових

⁵ Уп. народне пословице у РСАНУ, под *кукољ*: у сваком жићу има *кукоља*; нема жића без *кукоља* 'лоших људи и штетних ствари има свуда, у свакој средини'; *кукољ ваља из коријена ишћујати* 'оно што не ваља, зло треба сасвим уништити, искоренити, одстранити'; (то)сејати *кукољ* 'унети, уносити раздор несугласице'.

осталих именака, овоме најновијем Јови дајосмо надимак „Велики“. Била је то илећаша момчина, окрејина и догузейна (БАШТА СЉЕЗОВЕ БОЈЕ, 27).

16. У роману ОРЛОВИ РАНИ ЛЕТЕ, према карактерним особинама, имена или надимке добили су пољар *Лијан*, по својој лукавости, окретности, као лисица, лија; кнез *Ваљушко*, дебели газда, према физичком изгледу. На основу величине, пошто се издвојио од све деце у разреду и изгледао као надређени, надимак је понео и *Сџриц*. *Вањка Широки* је тако назван по споју руског хипокористика имена *Иван* и према физичкој величини. Когномен *Поџрк* мотивисан је начином кретања, јер је дечак Ђоко трком и долазио у школу и враћао се кући, потркивао је и онда кад је на таблу излазио. *Лазар Мачак* био је:

„омален пргав дјечак, готов увијек на свађу и бој, ако га само неко наљути. Није се бојао ни много старијих и већих од себе и смјело се залијетао на њих фрчући као срдит мачак“ (ОРЛОВИ РАНО ЛЕТЕ, 16).

16.1. Исто тако писац прави комичне ефекте наводећи страни изговор домаћих имена:

Ников отац Миле, звани „*Мајкел*“, радио је дуго година у Америци као рудар, фармерски радник и каубој (чувар стоке), а кад се отишао враћати, мијешао је у наш језик многе енглеских ријечи, жену Мару звао је „*Мери*“, отац Ђурђа „*Ђан*“, а сина Николу „*Ник*“. Због тога је читаво село, па и ђаци у школи, дјечака звали *Ник* (ОРЛОВИ РАНО ЛЕТЕ, 29).

16.2. У имену и надимку маленог дечака *Николица* с *пиколицом* комизам свакако уноси падежни атрибут:

То је био мали *Николица*, ђак првог разреда, својељав и љути дјечачић, црн као Арапин. Он је за собом увијек на узици водио своју, сваком познату, жућку кују *Жују* и чим би неко почео да га задиркује, он је пуштао узицу и подвикивао (ОРЛОВИ РАНО ЛЕТЕ, 29).

16.3. Комична номинација по облику и боји одређеног дела тела – носа свакако је заступљена у надимку учитеља *Пајрике*: *Наш учитељ баш је слика, нос му црвен ко ђајрика* (ОРЛОВИ РАНО ЛЕТЕ, 29).

17. Комика се постиже и употребом хагионтопонима тиме што се светитељи смештају у свакодневни животни контекст. У изабраном корпусу срећу се: *Светша Пејшка*, *Киријак Михаило*, *Светши Никола*, *Светши Јован*, мудри врачеве *Козма* и *Дамјан*, *Светши Ђорђе*, *Светши Ићаше* *Ђоносац*. Последњи наведени хагионтопоним користи се и у понародњеној, фонетски модификованој варијанти *Ѓаше*:

Зурио је уштакљено у најасиј пред собом (јесам ли ја ово ојеш болешан од „шпанолске“, шаша ли је?!), па ипак није како треба ни дочуо *Вукову* измишљотину о томе како је чак и *свеши Ићаше Ђоносац* обдан преносио џушнике преко ријеке, а обноћ се ваљао са женама по млину (БАШТА СЉЕЗОВЕ БОЈЕ, 28). Баш је нас брића и за *Јовом* и за *Ѓашејем*, нека мељу како им драго. Главно је да ти свом ђеду тријеш леђа (БАШТА СЉЕЗОВЕ БОЈЕ, 29).

17.1. Такође, комизам агеоантропонима заснован је на фонетском пре-иначавању и народној етимологији, што је видљиво у имену *Светиої Варѣоломеја*:

*Да није свети **Враѣоломије**, бої ти ја ѿмоѣо? Тај има ѿсла с дрвећем и висином, ја, ево, сѣузнуо с ораха и нашао се... Јесѣ, враѣа, оѣкуд сад он! Враѣоломије долази с ѣрешињама ти чаркама, кад се дјечурлија највише веру ѿ воћкама и враѣове ломе* (БАШТА СЉЕЗОВЕ БОЈЕ, 50).

17.2. Комичне ефекте у приповедање уноси име *Васкрсије*, начињено по моделу светачких имена са суфиксом *-ије*. У основи је такође основа религиозног садржаја. Ово име је коњокрадица Видак наметнуо ванбрачном детету Савке Батић:

*Е, мој драѣи... како ти је оно име... Не знаш? Еѣо, на ѣрилику, **Васкрсије**. Е, мој драѣи **Васкрсије**, ѣако су ти мене овдје, како се ѣо службено вели, ѣривели и задржали, сеѣачки речено: сѣрѣали ме у бовару* (БАШТА СЉЕЗОВЕ БОЈЕ, 139).

18. Када су посредни женски ликови, може се издвојити мало ситуација у којима се комизам постиже употребом женског имена. Ћопић најчешће користи скраћена, хипокористична имена, позитивне конотативне вредности, као *Пела* (< *Пелаѣија*) (ЧАРОВНА ШУМА, 42), *Миѣа* (БАШТА СЉЕЗОВЕ БОЈЕ, 25), *Рада* (ЧАРОВНА ШУМА, 65), *Вида* (ЧАРОВНА ШУМА, 208), *Цана* (ЧАРОВНА ШУМА, 234) итд.

18.1. Погрдна конотација среће се код деривата са аугментативно-пејоративним суфиксима *-ача* и *-ура* и хипокористичком основом *Мика* (< *Милица*, *Милка*) *Микача* и од личног имена *Милева* – *Милевура*:

*Сумњало се на неку **Микачу**, ѣром-бабу, удовичѣѣину, која је знала и косиѣи барабар с мушкарцима, а иначе није имала узла на језику* (БАШТА СЉЕЗОВЕ БОЈЕ, 28). *Ма не види се, закон му ѣаѣин... Да није за ону **Милевуру** Декиѣа?* (БАШТА СЉЕЗОВЕ БОЈЕ, 111).

18.2. Женско име *Маријана* укомпоновано у причу о томе како је кобила понела то име свакако да изазива хумористички ефекат код читаоца у приповеци из збирке БАШТА СЉЕЗОВЕ БОЈЕ. Наиме, стриц Ницо је стално певушио песму о некој Маријани, па како његова жена не би патила, да би се одвикао те навике, кобили су надели то име.

19. Исто тако, на контрасту између представе о неком ко се зове *Милица*, мила, нежна, и њеном стварном карактеру, прзница, пијаница, као и на рими, постиже се комизам у следећој реченици:

Ехе, бої да је ѣросѣи, веселницу! – одмахне дјед сјеѣајуѣи се своје Милице, жесѣоке ракијашице. – Дешавало се, боѣами, кад коју више ѿѣѣѣне, она ме најѿѣасѣи кориѣи како је у своје вријеме моѣла да се уда за луѣара и да данас буде ѿсѣѣја луѣаруша ја да је види бої: увијек ѣуна боца уз креветѣи, а у орману начѣѣ ѣршуѣи (БАШТА СЉЕЗОВЕ БОЈЕ, 44).

20. Описујући карактер, може се рећи главне јунакиње романа Орлови РАНО ЛЕТЕ, писац оправдава име *Луња*:

Луња је била тиха ћуљљива десетогодишња дјевојчица, великих мирних очију, Ситричева прва комшиница. Увијек је ћуљке, и нејозвана, ишла за дјечацима, посматрала шта раде и како се играју, проналазила их у рибарењу око ријеке, у краћи лубеница, у пољима за пшеницијим њијездима. Викали су на њу, пријешили јој и чак је шјерали камењем, али тиха радознала дјевојчица склонила би се само за краћко вријеме и тек је дјечаци смешну с ума, а она већ вири иза некој жбуна или шушкајући излази из висока кукуруза. Луња се појављивала ошуд одакле јој се најмање надах: из високе травуљине поред ријеке, са штаља цуној сламе, из крда мирних љоведа с мрачна шавана, испод јусије наћнуће лијеске. Огасвуд си је моћо очекивати као некаквој чаробњака (ОРЛОВИ РАНО ЛЕТЕ, 13–14).

21. На основу увида у ексцерпирани корпус може се уочити да је Ђопић користио имена карактеристична за поднебље његових јунака, као и творбене потенцијале у антропонимији да би пренео стилску информацију. Дајући јунацима са одређеним физичким или духовним особинама одговарајуће имена и надимке, он је градио хумористичке ефекте, чије смо основне типове представили на изабраним примерима. Ови ефекти засновани су на фонетској основи и звуковном подударану, затим на морфолошкој, творбеној разини, али најчешће на контекстуалној, ванјезичкој основи.

Извори

Ћопић 1980: Ћопић, Branko. *Bašta sljezove boje*. Zagreb.

Ђопић 2013а: Ђопић, Бранко. *Орлови рано лете*: <http://www.ask.rs>. Стање: 26. 7. 2013.

Ђопић 2013б: Ђопић, Бранко. *Чаробна шума*: <http://www.ask.rs>. Стање: 26. 7. 2013.

Литература

Бјелановић 1984: Živko Bjelanović. Konotativna značenja antroponima Ћопићевих proza. *Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru*, OOUR-a u Splitu. Split. S. 177–198.

Богдановић 2009: Богдановић, Недељко. Именослови српских писаца. In: Савић-Грујић, Ана; Богдановић, Недељко (ур.). In: *Именослови српских писаца. Писци и језик* 2. Ниш. С. 5–6.

Бошњак Ботица 2012: Bošnjak Botica, Tomislava. Prosjaci i sinovi – ilustracija tvorbe i obilježja antroponima u Imotskoj krajini. In: *Folia onomastica croatica* 21. Zagreb. S. 1–16.

- Гортан-Премк 1997: Гортан-Премк, Даринка. *Полисемија и орјанизација лексичкој сисџема у срѣскоме језику*. Београд.
- Грковић 1977: Грковић, Милица. *Речник личних имена код Срба*. Београд.
- Драгићевић 2007: Драгићевић, Рајна. *Лексиколоџија срѣскоја језика*. Београд.
- Јовић 1975: Jović, Dušan. *Lingvostilističke analize*. Beograd.
- Катнић-Бакаршић 1999: Katnić-Bakarsić, Marina. *Lingvistička stilistika*. Budapest. www.osi.hu/ep. Stanje: 4. 5. 2011.
- Ковачевић 2000: Ковачевић, Милош. *Сџилисџика и ѓрамаџика сџилских фиџура*. Крагујевац.
- Ковачевић 2012: Ковачевић, Милош. Стилистика онимских назива у роману ЈОПЕТ СУДАНИЈА Тихомира Левајца. In: Ковачевић, Милош. *Линџовисџилсџика књижевној џексџа*. Београд. С. 297–309.
- Лилић 2009: Лилић, Драган. Структура именослова романа Слободана Џунића. In: Савић-Грујић, Ана; Богдановић, Недељко (ур.). *Именослови срѣских џисаца. Писци и језик 2*. Ниш. С. 85–104.
- Пецо 2007: Ресо, Asim. Lično ime u Sijarićevom romanu BИНОРСИ. In: Ресо, Asim. *Jezik književnog teksta. Bibliografija*. Izabrana djela VI. Sarajevo. S. 327–338.
- РСАНУ: *Речник срѣскохрвајској књижевној и народној језика*. I–XVIII. Београд: САНУ. 1959–.
- Савић-Грујић/Богдановић 2009: Савић-Грујић, Ана; Богдановић, Недељко (ур.). *Именослови срѣских џисаца. Писци и језик 2*. Ниш.
- Тошовић 2012: Тошовић, Branko. Leksička struktura Џопићевог pripovijedanja. In: Тошовић, Бранко (ур.). *Поеџика, сџилисџика и линџвисџика Ћопићевој џриџовиједана*. Бањалука–Грац. С. 295–340.
- Тошовић 2013: Тошовић, Branko. Џопићеви naslovi. In: Тошовић, Branko (ur.). *Lirski doživljaj svijeta u Џопићевим djelima*. Banjaluka–Grac. С. 13–62.
- Шимуновић 1976: Šimunović, Petar. Ime u funkciji književnoga djela. In: *Onomastica jugoslavica* VI. Zagreb. S. 241–252.

Marina Spasojević (Belgrade)

Comical effect of anthroponyms and cognomens in the works of Branko Џopić

This paper analyses anthroponyms and cognomens (nicknames) which provoke comical effect in the works of Branko Џopić. The material for this analysis is excerpted from novels ORLOVI RANO LETE and MAGAREЃE GODINE, short story collection BAŠTA SLJEZOVE

воје and collection of poems ČAROBNA ŠUMA. Even though first names and nicknames are semantically empty, in some cases it is still possible to make them more expressive and give them a meaning. Thus, in a literary work the name of a character can produce a special style effect, because it often contains elements of character assessment, such as teacher named *Paprika* after his very red nose or *Dane Drmogaća* named after the way he carries and dresses himself.

Марина Спасојевић
Институт за српски језик САНУ
Ђуре Јакшића 9
11 000 Београд
E-mail: odrednica@gmail.com